

Styrearbeid i bygdeallmenningar

Kort innføring

Norsk Allmenningsforbund

2015

Oppbygging av kurset

Kurset er bygd opp av tre modular:

- I. Styrearbeid generelt.
- II. Forvaltning og administrasjon av bygdeallmenningar, jf. kapittel 1 og 3 i bygdeallmenningslova.
- III. Bruksrett og bruksrettsforvaltning i bygdeallmenningar, jf. kapittel 2, 5, 6, 7 og 8 i bygdeallmenningslova.

Kvar kursdel er lagt opp som to – tre timar innleiing og diskusjon. Kvart allmenningsstyre må finne sin måte å gjennomføre kurset på. Styret kan t.d. bruke to – tre timar på tre styremøte, eller det kan bruke ein dag på kurset – ev. saman med andre bygdeallmenningar. Det er viktig å setje av tid til diskusjon.

Kurstilfang lagt ut på heimesida til NALF

- Lov om bygdeallmenninger (bgdalm) av 19.06 1992.
- Lov om Skogsdrift mv. I statsallmenningene av 19 juni 1992.
- LMD-Rundskriv til Lov om bygdeallmenninger, 2014.
- Retningslinjer for bruksrettsutøvelse. Rundskriv frå NALF, 2006.
- Eksempel på styreinstruks og instruks for allmenningsstyrar.

3

Det finst ein stor juridisk faglitteratur om allmenningar. Den nyaste samanfatinga finst i Thor Falkanger: Allmenningsrett. Universitetsforlaget, 2009. Håndbok for fjellstyrer 2011-2015 utgjeven av Norsk Fjellstyresamband kan også vere nyttig å ha for handa.

Lov om bygdeallmenninger (bgdalm) av 19.06 1992.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-06-19-59>

Lov om Skogsdrift mv. I statsallmenningene av 19 juni 1992.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-06-19-60>

LMD-Rundskriv til Lov om bygdeallmenninger, 2014.

<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/M-22014-Administrasjon-og-bruksrett-i-bygdeallmenninger-og-statsallmenningene/id764688/>

Bestyrerinstruks, http://www.nalf.no/Customers/almenning/documents/2015/Instruks_for_bestyrer_mal.pdf

Retningslinjer for styrets arbeid

http://www.nalf.no/Customers/almenning/documents/2015/Retningslinjer_for_styrets_arbeid.pdf

Retningslinjer for bruksrettsutøvelse

http://www.nalf.no/Customers/almenning/documents/2015/Retningslinjer_for_bruksrettsutoevelse.pdf

Del I

Tema: Styrearbeid generelt

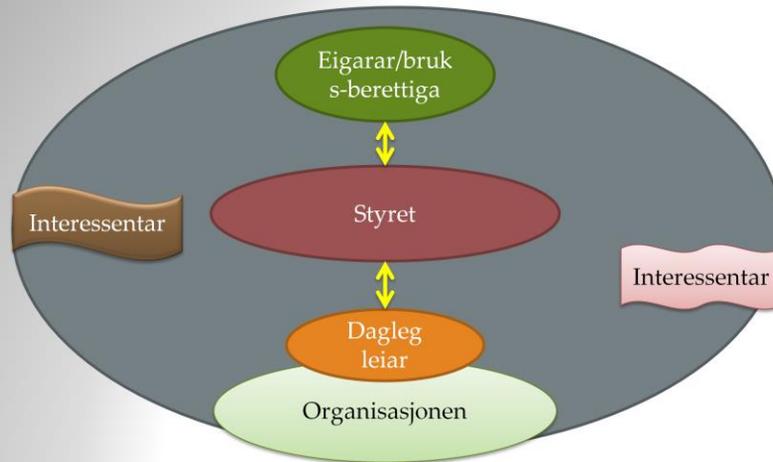

- Styrets plassering og rollar i bedrifta/foretaket.
- Forskjellige typar styre og styrekultur.
- Fire sentrale styreoppgåver: Forvaltning, strategi, kontroll og støttespelar for dagleg leiar.
- Styreansvar.
- Litt om mål og strategi.
- Habilitet.
- Samfunnsansvar.
- Styreinstruks (og instruks for dagleg leiar).
- Tema til diskusjon.

Dei som ynskjer å gå djupare inn i faglitteraturen om styrearbeid, kan t.d. Sjå Morten Huse: Styret: Tante, barbar eller klan. Fagbokforlaget, 2011.

Styrets plass i verksemda

5

sentar er alle interne og eksterne grupper eller personar som har interesse av kva ei bedrift gjer. I figuren er berre eksterne interessentar teikna inn, men eigarane og personar i organisasjonen er også interessentar. Desse blir kalla interne interessentar. Sjå meir om dette under interessentanalyse nedanfor.

Fire sentrale styreoppgåver

1. **Forvaltning:** Det ligg til styret å forvalte og sørge for forsvarleg organisering av verksemda.
2. **Kontroll:** Styret skal føre kontroll med verksemda og den daglege leiinga av verksemda.
3. **Strategi:** Styret skal setje mål for verksemda og vedta strategiar for korleis måla skal bli nådde.
4. **Service:** Styret skal vere ressurs og støttespelar for den daglege leiinga av verksemda.

6

Sjå t.d. Aksjeloven § 6-12, 13.

Forskjellige typar styrekultur

Alt ettersom korleis styreoppgåvene "kontroll" og "service" blir vektlagt, får vi forskjellige typar styre i forhold til eigarar og dagleg leiing:

	Lite serviceinnstilt	Sterkt serviceinnstilt
Sterk kontroll	"Barbarstyret" – kontrollfokus	"Det aktive styret"
Lite kontroll	"Tante-styret" Styre berre fordi ein må ha eit styre....	"Klanstyret" – heilagjeng med støttefokus

7

Sjå Morten Huse: Styret: Tante, barbar eller klan. Fagbokforlaget, 2011 for utdjujing av dette temaet.

Styrets forvaltings- og tilsynsansvar

(jf. aksjeloven § 6-12, 13 og bgdalml. § 3-1)

- Forvaltninga av eit selskap høyrer inn under styret.
- Styret skal syte for forsvarleg organisering av verksemda.
- Styret skal så langt nødvendig fastsetje planar og budsjett for selskapet.
- Styret skal halde seg orientert om den økonomiske stillinga til selskapet.
- Styret har plikt til å syte for at det blir ført god nok kontroll med verksemda, rekneskapen og eigedelane til selskapet.
- Styret skal føre tilsyn med den daglege leiinga og verksemda til selskapet elles.

Almenningsloven § 3-5: ”For øvrig er allmenningsbestyreren underlagt allmenningsstyret”

Styrets erstatnings- og straffeansvar

Erstatningsansvar (jf. aksjeloven § 17-1):

”Selskapet kan kreve at styremedlemmer, ..., daglig leder, ..., revisor eller granskere erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave.”

Disposisjonane til styret og brot på spesielle foresegner er grunnlaget for erstatningsansvar.

Straffeansvar:

- Aksjeloven § 19-1:
”Stifter, medlem av styret ....., daglig leder, ... revisor som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her, straffes med boter eller under skjerpene forhold med fengsel i inntil ett år.”
- Bgdalml. § 9-3:
”Overtredelse av bestemmelsene i denne lov, av bruksregler godkjent av departementet, eller av påbud eller forbud gitt av departementet eller av almenningsstyret med hjemmel i denne lov, straffes med boter.”

Mål og strategi 1

Kva og kvifor?

Ein strategi består av ei rekkje planlagde tiltak som er fastlagde og vedtekne på førehand for å nå eit bestemt mål. For bedrifter er målet oftast økonomisk overskot/lønsemd.

Grunnar til at arbeid med strategi er viktig:

- Rammevilkåra for verksemda er normalt i stadig endring
- Etterspørselen til kundane og tilboda frå leverandørane endrar seg
- Teknologiske innovasjonar
- Politiske endringar
- Konkurransen pressar lønsemda

10

Verdiskaping er målet med økonomisk aktivitet. Verdiskaping blir gjerne definert som omsetning minus driftskostnader tillagt løner. Drivkrafta i verdiskapinga er verdiane som blir skapt for kundane som etterspør ei vare eller ei teneste, for produkt som ingen vil kjøpe gjev berre tap for produsentane. Derfor bør verdiformuleringa eller verdilovnaden – det eit produkt tilfører kunden – vere utgangspunktet når ei bedrift vel å marknadsføre eit produkt. For kven skal ein bygdeallmenning skape verdiar??

For ei innføringsbok i strategi, sjå t.d. Göran Roos (o.fl.): Strategi en innføring. Fagbokforlaget, 2014.

Mål og strategi 2

Strategi: Ikkje dokument, men prosess!

- Arbeid med strategi involverer heile verksemda; eigarar, styret, dagleg leiing og organisasjonen elles.
- Kva roller bør styret ha i strategiarbeidet? Ei arbeidsdeling kan sjå slik ut:
  - a. **Analyse:** **Styret**, dagleg leiing og organisasjonen
  - b. **Vedtak:** **Styret**
  - c. **Gjennomføring:** dagleg leiing
  - d. **Evaluering og revidering:** **Styret.**

11

For ei innføringsbok i strategi, sjå t.d. Göran Roos (o.fl.): Strategi en innføring. Fagbokforlaget, 2014.

Mål og strategi 3

Interessentanalyse som hjelpemiddel

Interessentar er alle interne og eksterne grupper eller personar som har interesse av kva ei bedrift gjer.

Interne interessantar er: tilsette, dagleg leiing og eigarar.

Eksterne interessantar er: leverandørar, kundar, styresmakter, kredittinstitusjonar, interesseorganisasjonar, pressgrupper, osb.)

Å kartleggje interessantar og deira relative betydning og plassering i forhold til verksemda er ein viktig del av strategiarbeidet.

Mål og strategi 4

Klassifisering og haldningar til interessentar

Interessentar med:	Veike interesser	Sterke interesser
Stor makt	Tilfredsstill	Følg opp tett
Lite makt	Hald auge med	Hald informert

13

Korleis passar desse interessentane inn i tabellen: Storviltjegerar, Miljøvernorganisasjonar, kommunen, Fylkesmannen?

Mål og strategi 5

SWOT-analyse som hjelpemiddel

	Til hjelp for eit føremål	Til skade for eit føremål
Innvendige faktorar i verksemda: <i>Organisering, personell, profil, finansar, kunnskapar, osv.</i>	Styrkar	Veikskapar
Utvendige faktorar i forhold til verksemda: <i>Teknologi, konkurranseforhold, trendar, politikk, osv.</i>	Moglegheiter	Trugslar

Når styrkar, veikskapar, moglegheiter og trugslar er avdekt, gjeld det vidare å:

- Stille saman styrkar og moglegheiter på mest gunstig vis (SM)!
- Bruke sterke sider til å slå ut eller redusere trugslar (ST)!
- Fjerne veikskapar ved å ta bruk nye moglegheiter (VM)!
- Unngå at veikskapar blir offer for trugslar eller risiko (VT)!

Habilitet

Bygdeallmenningslova har ikkje habilitetsreglar, men samanfallande reglar i aksjelova (§6-27) og samvirkelova gjev rettleiing. I samvirkelova heiter det (§89):

- 1) Ein styremedlem må ikkje vere med i behandlinga eller avgjerda av spørsmål som har så mykje å seie særleg for styremedlemmen eller for nærstående at medlemmen må reknast å ha ei klar personleg eller økonomisk særinteresse i saka. Det same gjeld for dagleg leiar. Ved avgjerda av om nokon er nærstående etter denne føresegna, gjeld aksjelova § 1-5 første ledd tilsvarande.
- (2) Ein styremedlem eller ein dagleg leiar må heller ikkje vere med i behandlinga av ei sak om lån eller annan kreditt til seg sjølv eller om trygdgiving for eiga gjeld.

15

I aksjelova § 1-5 første ledd er nærstående avgrensa slik:

1. Ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold;
2. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken;
3. Slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt under 1;
4. Ektefelle til, og en person som bor sammen i ekteskapslignende forhold med noen som er nevnt i nr 2.
5. Selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr 1 til 4, har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1-3.

Samfunnsansvar

For bedrifter handlar samfunnsansvar i hovudsak om å ta omsyn til samfunn og miljø ut over det som er pålagt gjennom lov.

Relevante spørsmål for styret i samband med samfunnsansvar er:

- Korleis blir bedrifta oppfatta av andre?
- Kva gjer bedrifta for andre?
- Kva for engasjement har bedrifta i forhold til lokalsamfunnet?

Samfunnsansvar (Corporate Social Responsibility, eng.) får stadig meir å seie for ei bedrifts omdømme.

16

For meir om dette temaet, sjå t.d. Sveinung Jørgensen: Ansvarlig og lønnsom. Cappelen-Damm akademisk. 2013.

Tema til diskusjon:

1. Kven er dei viktigaste interne og eksterne interessentane i din bygdeallmenning, og i kva grad og på kva for måtar bør allmenningssstyret kome desse interessentane i møte?

2. Jamfør skjemaet ”Forskjellige typar styre og styrekultur”; korleis vil de beskrive allmenningssstyret de er med i? Kva bør idealet vere?

3. Ta utgangspunkt i din all allmenning. I kva grad blir:
  - a. Sterke sider brukt til å nytte moglegheiter?
  - b. Sterke sider brukt til å blokkere trugslar?
  - c. Moglegheiter brukt til å fjerne veike sider?
  - d. Trugslar og risiko redusert gjennom å skjerme veike sider?

Del II

Tema: Forvaltning og administrasjon av bygdeallmenningar

- Kort historisk innleiing.
- Definisjon av bygdeallmenning (§1-1).
- Allmenningsstyret (§3-1).
- Allmenningsstyrets oppgåver og mynde (§3-2).
- Allmenningsstyrar (§3-5).
- Skogbruksplan (§3-6).
- Bruksreglar (§§3-7 – 3-9).
- Allmenningskasse og rekneskap (§§ 3-10 – 3-12).
- Skatt i bygdeallmenning.
- Årsmøte (§§3-13,14).
- Diskusjonstema.

Kort historisk innleiing 1

- Det er umogleg å tidfeste det historiske opphavet til allmenningane, men utgangspunktet var dei store utmarksstrekningane som ikkje vart tekne til eksklusiv bruk av bøndene i eit bygdelag. Desse strekningane vart frå alders tid brukt i fellesskap ut frå hushaldsbehov.
- Allereie landskapslovene i mellomalderen omhandlar allmenningane (Frostatings- og Gulatingsloven), og føresegner om allmenningane vart tekne inn i Magnus Lagabøtes landslov frå 1284. Desse føresegnene vart ført vidare i Christian IVs Norske lov frå 1604 og Christian Vs Norske lov frå 1684.
- Trelasteksporten frå Norge fekk stort omfang fram gjennom den merkantilistiske perioden frå 1500-1800. Dette førte til at både verdien av og Kongens interesse for allmenningane vart større. Samtidig slo den rommarrettslege eigedomsoppfatninga gradvis gjennom. Også den oppfatninga at fast eigedom som ikkje var privat høyrde Kongen til, vann etter kvart fram.

19

Dei før-moderne lovarbeida opererer også med "den ytre allmenning". Jf. NL 4-21-1: "Saa skal Alminding være, saasom den haver været af Gammel Tid baade i det øverste og det yderste." Den ytre allmenning omfatta øyer utan busetnad, holmar og nes m.m. langs kysten. Det finst lite rettspraksis i forhold til ytre allmenningar, og det er eit ope spørsmål kva dei i si tid omfatta og kor vidt restar av ytre allmenningar framleis finst.

Kort historisk innleiing 2

- Dagens statsallmenningar og bygdeallmenningar har same historiske opphav, men frå slutten av 1600-talet og utover 1700-talet vart ble mange Kongens allmenningar selde. Unntaksvis vart også nokre allmenningar selde på 1800-talet.
- Kjøparane var anten privatpersonar eller bøndene ("dei bruksberettiga") i bygdelaga som grensa innåt. Bruksretten bestod også i dei tilfella privatpersonar kjøpte ein Kongens allmenning, noko som gav opphav til såkalla privatallmenningar. Privatallmenningane vart seinare utskifta, slik at bruksrettane vart avløyste mot at dei bruksberettiga fekk ei eksklusiv strekning som bygdeallmenning. Restarealet vart ein ordinær privat eigedom.
- Nokre bygdeallmenningar er akseptert som bygdeallmenningar utan prov for at kjøp frå Kongen har funne stad.
- Dette er bakgrunnen for at vi i dag har to hovudtypar av allmenningar i Norge:
  - a. Statsallmenningar regulert av Fjellova frå 1975
  - b. Bygdeallmenningar regulert av Lov om bygdeallmenninger frå 1992.

I tillegg blir skogsdrifta i nokre statsallmenningar administrert som bygdeallmenningar. Her gjeld Statsallmenningsloven frå 1992.

Definisjon av bygdeallmenning m.m.

§1-1 i Lov om bygdeallmenninger (bgdalml.) definerer bygdeallmenning slik:

Bygdeallmenning er allmenning hvor eiendomsretten tilligger minst halvparten av de jordbruksseidomane som frå gammel tid har bruksrett i allmenningen.

I kapittel 1 av bgdalml. går det vidare fram at bygdeallmenningsgrunn som hovudregel ikkje kan seljast eller festast bort. Paragrafane 1-2 og 6-8 i bgdalml. gjev nokre unntak frå denne hovudregelen.

Det gjeld vidare at allmenningsgrunn ikkje kan stillast som pant (§1-3).

21

Eigarskap er den prinsipielle forskjellen på statsallmenning og bygdeallmenning. I statsallmenningane er staten grunneigar, medan i bygdeallmenningane ligg eigedomsretten til minst halvparten av jordbruksseidomane som frå gammel tid har hatt bruksrett i allmenningen.

Unntaka frå regelen om at allmenningsgrunn ikkje kan seljast eller festast bort er:

- Dyrkingsjord og areal til kulturbeite,
- Føremål i samband med allmenningsdrifta.
- Areal til allmenntilgjenglege tiltak i allmenningsbygdelaget.
- Tomter til hus og fritidshus. Som hovudregel kan slike tomter berre festast bort.

Kva er grunnen til at det er ulovleg å stille allmenningsgrunn som pant?

Allmenningsstyret

Valreglar

- Allmenningsstyret blir valt av og blant dei med bruks- og eigedomsrett etter reglane i kapittel 4 i bgdalml.
- Styret skal ha frå 3 til 7 medlemmar (§3-1).
- Val blir halde på årsmøtet annakvart år (§4-5).
- Valperioden for styremedlemmar er 4 år (§4-5).
- Allmenningsstyret vel sjølv leiar og nestleiar for 2 år (§3-1).
- Bgdalml. har særskilte reglar om tilsette representasjon (§ 3-1).

22

Talet på styremedlemmar blir fastsett i Bruksreglane (§§ 3-7 – 3,9).

Allmenningsstyret Møtereclar (§ 3-1)

- Allmenningsstyret kan berre ta avgjerd når fleirtalet av medlemmane møter. Dersom allmenningsstyret har tre medlemmar, må alle møte.
- Ved likt røystetal, gjer røysta til leiaren utslaget.
- Einast avgjerder tekne i møte er gyldige.
- Møtebok/protokoll blir ført når allmenningsstyret held møte.
- Dersom styrevedtak ikkje er samrøystes, skal det gå fram kven som har røysta for og kven som har røysta mot. Styremedlem og dagleg leiar som ikkje er sand i vedtak, har rett til å få si oppfatning ført inn i protokollen.
- Møteboka/protokollen skal bli oppbevart på trygg måte.

23

Kva er eit møte? Treng styret å møtast fysisk for å ta beslutningar, eller kan styret under nærare bestemte vilkår ta avgjerder i telefonmøte, nettmøte, eller per epost? Kva som gjeld som møte bør gå fram av styreinstruksen. Sjå elles aksjeloven kapittel 6 for utdjuping av møtereclar med meir.

Myndet til allmenningsstyret

Allmenningsstyret har mynde til å avgjere **alle** spørsmål i samband med forvalting og drift av allmenningen så langt ikkje anna er særskilt bestemt (§ 3-2, 2. ledd).

Anna særskilt bestemt 1: Årsmøtet (§ 3-14 punkt 3, 4 og 5):

- Val av allmenningsstyre og valgkomité
- Fastsetting av godtgjersle til allmenningsstyret.
- Oppnemning av revisorar og fastsetting av godtgjersle til desse.

Anna særskilt bestemt 2: Allmenningsstyraren (§ 3-5)

- Allmenningsstyraren står for den daglege leiinga av allmenningen.
- Allmenningsstyraren har på eiga hand mynde til å avgjere skogfaglege spørsmål innanfor ramma av skogbruksplanen.

24

Jf. årsmøtet nedanfor: **Årsmøtet har ingen beslutningsmyndighet i andre saker og uttalelser fra årsmøtet er veiledende og ikke bindende for allmenningsstyret (§ 3-14, 2. ledd. Allmenningsstyret har såleis vide fullmakter, men også stort ansvar.**

Klage på vedtak

- Styret i bygdeallmenning er ikkje offentleg forvaltningsorgan. (Klagereglane i forvaltningslova gjeld derfor ikkje).
- Avgjerder/vedtak i allmenningsstyret kan ikkje klagast inn for Landbruks- og matdepartementet eller anna organ (§ 3-2).
- Avgjerder/vedtak i allmenningsstyret kan bli gjort til sak for domstolane. (Ev. bli kravd underlagt skjønn).

Allmenningsstyrar (§3-5)

- Allmenningsstyraren er underlagt allmenningsstyret og står for den daglege leiinga av allmenningen.
- Allmenningsstyret skal utarbeide instruks for allmenningsstyraren.
- Allmenningsstyraren er sekretær for allmenningsstyret og har både rett og plikt til å delta på styremote og årsmote.
- Allmenningsstyraren har rett til å uttale seg i alle saker som allmenningsstyret skal behandle.
- Innanfor ramma av skogbruksplanen, har allmenningsstyraren på eiga hand mynde til å ta avgjerder om skogsdrift og i skogbruksfaglege spørsmål.
- Allmenningsstyret kan i bestemte saker gje styreleiaren saman med allmenningsstyraren eller ein styremedlem fullmakt til å opptre på vegner av styret. (§3-3).
- Allmenningsstyraren skal ha skogfagleg kompetanse, men det kan bli gjort unntak dersom allmenningen har alternativ tilgang på slik kompetanse.

26

Aksjelovens § 6-14

Daglig leder står for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt

Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning

Oppgåvene til allmenningsstyret 1

Jf. §3-2: Allmenningsstyret representerer både eiger- og bruksrettsinteressene, og har til oppgave å stå for forvaltninga av allmenningen i samsvar med:

- Lov
  - Bruksreglar
  - Skogbruksplan
-
- Primært skal forvaltninga ha som siktemål å halde oppe allmenningen som fellesressurs for eigarane og dei bruksberettiga i allmenningen.
  - Med omsyn til allmenningsbygdelaget, skal forvaltninga dernest vere til det beste for:
    - Busetnad
    - Næringsverksemd
    - Naturmiljø
    - Friluftsliv

Oppgåvene til allmenningsstyret 2

Allmenningsstyret skal:

- Føre bruksregister og manntal (§§ 2-5 og 4-8).
- Avgrense innhaldet i bruksretten (§ 2-2).
- Ta avgjerd om avgrensing i utøving av bruksretten (§ 2-8).
- Utarbeide bruksreglar (§ 3-7)
- Forvalte bruksretten og fordele bruksrettsytingane etter føresegnene i bgdalml. kapittel 5 – 8.
- Sorgje for at skogbruksplan blir utarbeidd (§ 3-6).
- Ta avgjerd om sal og bortfeste av grunn (§ 1-2).
- Tilsetje allmenningsstyrar (§ 3-5).
- Føre rekneskap for den økonomiske verksemda til allmenningen (§ 3-10).
- Disponere overskot (etter at ordinære bruksrettsytingar er tildelt) i samsvar med retningslinene i § 3-12 (disponering av overskot.)
- Kalle inn og leie årsmøtet (§ 3-13).

Skogbruksplan (§ 3-6)

- Allmenningsstyret og allmenningsstyraren har saman ansvar for at skogbruksplan blir utarbeidd.
- Skogbruksplanen skal innehalde nødvendige opplysningar om skogen (ressursregistrering), og ein (rullerande) plan for avvirking og investeringar.
- Omsyn til naturmiljø og friluftsliv skal vere innarbeidd i planen.
- Planen kan delast opp i fleire plandokument.

Bruksreglar (§§ 3-7 – 3-9)

- Bruksreglar blir utarbeidd av allmenningsstyret og godkjent av Landbruks- og matdepartementet.
- Godkjente bruksreglar er bindande for både allmenningsstyret og dei eigedoms- og bruksberettiga.
- Bruksreglane ligg til grunn for forvaltning og administrasjon av allmenningen og for utøvinga av bruksrettane.

Innholdet i bruksreglane (§ 3-7)

Bruksreglane skal innehalde:

- Føresegner om medlemmar og varamedlemmar i allmenningssstyret (jf. § 3-1, 2. ledd)
  - Reglar om beitebruk (jf. § 6-3)
  - Reglar om jakt og fangst (jf. § 7-6)
  - Føresegner om søknad og uttak av virke. (jf. kapittel 5 i bgdalml.)
- Bruksreglane kan innehalde:
- Sjå § 3-7, pkt. e) – n)

31

Bruksreglane kan innehalde:

- e. Føresegner om kva som skal skje med bygningar m.v. etter at bruksrett er falle bort.
- f. Reglar om virkesrabatt ved fellesdrift.
- g. Vilkår om ytingar ved gjenoppbygging etter brann m.v.
- h. og i. Føresegner om disponering av overskot og refusjon av ytingar.
- j. Føresegner om motorferdsel i utmark.
- k. Nærare om føderådsbygningar.
- l. Nærare om avgifter
- m. Spørsmål til avrøysting blant bruks- og eigedomberechtiga.
- n. Andre spørsmål.

Allmenningskasse og rekneskap (§ 3 -10)

- For kvar bygdeallmenning skal det vere ei allmenningskasse. Allmenningskassa er ikkje sjølve allmenningen, men dei midla som er opptent gjennom drifta av allmenningen og som blir forvalta av eit allmenningsstyre.
- Allmenningsstyret skal føre rekneskap over allmenningens økonomiske verksemd.
- For allmenningar som driv rekneskapspliktig aktivitet gjeld regnskapsloven.

Skatt i bygdeallmenning

Skattlegginga av bygdeallmenningar er todelt:

1. "Allmenningsskogen":

Bygdeallmenningar i seg sjølv (allmenningsskogen) er ikkje eige skattesubjekt. Overskot frå allmenningsskogen blir derfor ikkje skattlagt hos allmenningen, men hos dei bruksberettiga ved at tilmålte bruksrettsytingar er skattepliktig næringsinntekt på deira hand.

2. "Allmenningsskassa":

Overskot og formue i "allmenningsskassa" er skattepliktig hos allmenningen. "Allmenningsskassa" er middel opptent i "allmenningsskogen", men som ikkje er utdelt på bruksretten eller nytta/investert i allmenningsskogen.

Årsmøtet 1 (§3-13)

- Årsmøte i bygdeallmenning blir halde kvart år innan utgangen av april måned.
- Frist for innkalling til årsmøte er tre veker. Innkalling og årsmøtedokument skal bli gjort kjent og tilgjengeleg på sikker måte slik det er vanleg i distriktet.
- Landbruks- og matdepartementet departementet skal ha innkalling og årsmøtedokument. Departementet kan la seg representere på årsmøtet utan stemmerett.

Årsmøte 2 (§3-14)

Årsmøtet skal:

1. Gje uttale til allmenningssstyrets årsmelding og rekneskap.
2. Gje uttale til orientering frå allmenningssstyret om planer for allmenningssdrifta i året som kjem.
3. Velje allmenningssstyre og valkomité etter føresegnene i bgdalm. kapittel 4.
4. Fastsetje godtgjersle for medlemmane av allmenningssstyret.
5. Oppnemne revisorar og fastsetje godtgjersle for revisjonen.
6. Gje uttale i saker som ein eller fleire bruksberettiga har kravd behandla av årsmøtet. Slike saker må vere meldt allmenningssstyret seinast ei veke før årsmøtet.
7. Gje uttale i andre saker som blir lagt fram av allmenningssstyret for årsmøtet.

NB! Årsmøtet har ikkje avgjerdsmynde i andre saker enn dei som er nemnt under punkt 3, 4 og 5 ovanfor. Uttaler frå årsmøtet gjev rettleiing, men bitt ikkje allmenningssstyret.

Diskusjonstema del II

- Ta fram styreinstruksen som gjeld for dykkar for allmenningsskytting. Gå gjennom instruksen og vurder i kva grad den dekkjer oppgåvene er allmenningsskytting er sett til å utføre. Er det nødvendig med revisjon av instruksen?
- I tilfelle allmenningsskyttingen ikkje har styreinstruks; ta for dykk malen til styreinstruks som ligg på heimesidene til NALF. Gå gjennom denne og diskuter kva for endringar og tilpassingar som trengst for at den kan fungere som instruks for dykkar allmenningsskytting.

Del III.

Tema bruksrettsspørsmål i bygdeallmenningar

Kapittel 2, 5, 6, 7 og 8 i bgdalml.

- Fire spørsmål som utgangspunkt.
- Rettskjelder og skjønn.
- Vilkår for bruksrett (§2-1).
- Innholdet i bruksretten (§2-2).
- Bruksretten er uløseleg knytt til eigedom med bruksrett. (§§2-3, 2-4).
- Bruksrettsregister (§2-5).
- Bortfall av bruksrett (§2-6).
- Avgrensing i utøvinga av bruksrettane (§2-8).
- Kort om dei enkelte bruksrettane; virkesrett, beite, seter og dyrkingsjord, jakt og fangst og fiske.

Fire spørsmål som utgangspunkt

Allmenningar er frå naturen betinga fornybare system av ressursar. Dersom allmenningar skal haldast oppe som felles ressursar over tid, er det nødvendig å regulere tilgangen og bruken av allmenningane. Dette reiser fire sentrale spørsmål om tilgang og fordeling:

1. Kven skal ha tilgang (bruksrett) til ressursane i ein allmenning?
2. Kva for ressursar skal dei med bruksrett ha tilgang til?
3. Kor store uttak skal kvar bruksrettshavar ha rett til?
4. Korleis sikre dynamisk utvikling av bruksretten, slik at utøvinga til kvar tid er rasjonell og i samsvar med tida og tilhøva?

Det er desse overordna spørsmåla kapittel 2, 5,6 og 7 i bygdeallmenningslova prøver å svare på.

38

Garrett Hardins artikkel "The Tragedy of the Commons" trykt i Science i 1968 er eit flittig sitert og diskutert arbeid i akademisk litteratur. Hardin hevdar at når ein avgrensa naturressurs blir brukt av mange i fellesskap, så er ressursen dømt til tragisk overutnytting og jamvel undergang. Grunnen til det er at det er rasjonelt for den enkelte å ta så mykje han kan ut av systemet før nokon andre gjer det. Største taparen blir derfor den som prøver å spare ressursen, ein posisjon alle prøver å unngå. Vi har med andre ord ein situasjon som svarar til det som i spelteorien blir kalla for fanganes dilemma. Hardins råd er privatisering av ressursen ved innføring av individuelle eigedomsrettar eller sterk statleg styring. Hardin har vorte kraftig kritsert frå mange hald. Særleg kjent er arbeida til Elinor Ostrom (1933-2012,) som første kvinne vart heidra med nobelprisen i økonomi i 2009. Arbeida til Ostrom – særleg boka *Governing the Commons* frå 1990 – har gjeve opphav til ei stor internasjonal interesse for allmenningar. Sjå t.d. forskarnettverket IASC: <http://www.iasc-commons.org>

Rettskjelder og skjønn i bruksrettsspørsmål

- Å avgjere bruksrettsspørsmål ligg til allmenningsstyret. D.e. å bestemme kva for bruk som fyller vilkåra for bruksrett, utmåling av virkesrett, tildeling av seter og beite, osb.
- Styret skal behandle alle slike spørsmål ut frå ei sjølvstendig vurdering av kvart tilfelle, med bygdeallmenningslova, rundskriv frå Landbruks og matdepartementet (M-2/2014), bruksreglar og rettspraksis som grunnlag.
- Fordi det i enkeltsaker ofte er umogleg å utleie klåre svar direkte frå desse rettskjeldene, er vesentleg innslag av skjønn ikkje til å kome utanom. Ulike sider ved ei sak må bli forsøkt vektlagt og sett i samanheng som ein heilskap.

39

Kasuistikk er ei tilnærming med lang tradisjon i jus, filosofisk etikk og medisin. Kasuistikken tek utgangspunkt i kjente enkelttilfelle og aksepterte problemløysingar for å finne svar på aktuelle spørsmålsstillingar. Vi dreg parallellar og analogiar frå det kjende og godtekne for å finne svar på det ukjende og utfordrande. Delspørsmål blir forsøkt forstått i lys av heilskapen dei er delar av, og omvendt. Kasuistikk som metode synest å gje ein fruktbar tilgang til spørsmål som har med bruksrett og bruksrettsytingar å gjere. For ein moderne klassikar innanfor kasuistikk, sjå Albert R. Jonsen og Stephen Toulmin: *The Abuse of Casuistry. A History of Moral Reasoning.* California, 1988.

Vilkår for bruksrett 1

(§ 2-1)

Eigedom med bruksrett må høyre til eit bygdelag som frå gammalt har hatt bruksrett i allmenningen. Vidare må eigedomen ha ”**karakter av jordbruk**”. Paragraf 2-1 i bygdeallmenningslova gjev fire kriteria, som etter ei samla vurdering skal bli brukt til å avgjere om så er tilfelle:

- a. Eigedomen må ha dyrka areal, utan at noka nedre grense for storleiken på arealet er fastlagt.
- b. Kvar eigedomen ligg til (beliggenhet) er relevant. Dvs. at eigedomen bør liggje i eit jordbruksområde (LNF) og ikkje i område regulert til andre foremål som t.d. bustad- eller industriområde.
- c. Bygningane på eigedomen bør ha preg av jordbruksdrift.
- d. Det dyrka arealet på eigedomen skal vere i bruk til jordbruk, irekna frukt, bær og grønsakdyrking.

Skjønn i samband med bortfall eller tildeling av bruksrett vil derfor i praksis gå på kva som skal til for at ein eigedom er ein jordbrukseigedom (har ”karakter av jordbruk”).

40

§ 2-1 lyder: ”Bruksrett i bygdeallmenning ligger til jordbrukseiendommer innen det bygdelag som fra gammel tid har utøvd bruksrett i allmenningen. Med jordbrukseiendommer forstås eiendommer som etter dyrket areal, beliggenhet, bebyggelse og bruk har karakter av jordbruk. For bureisingsbruk stilles ikke krav om eksisterende bebyggelse.”

Vilkår for bruksrett 2

Rundskriv M-2/2014 utdjupear LMD vilkåra for bruksrett som følgjer:

- e. Momenta a, b, c og d framanfor må bli vurdert som ein heilskap. Det betyr at kriteria a, b og c kan bli tillagt forskjellig vekt i kvart enkelt tilfelle. Det mest vesentlege er at det på vurderingstidspunktet er grunnlag for jordbruksdrift på eigedomen.
- f. Sjølv om lova ikkje set noka nedre arealgrense for jordbrukseigedomar, er det rimeleg å krevje meir med omsyn til drifta på små eigedomar enn på store for å bli rekna til jordbruket.
- g. Fordi jordbruk er næringsdrift, må også jordbruksdrifta på eigedomen gje eit ikkje ubetydeleg bidrag til hushaldet på eigedomen anten i form av pengar eller naturalia. Rein hobbydrift som villahage eller fritidshest held derfor ikkje som vilkår for bruksrett.
- h. Sjølv om det er eit krav at dyrka jord på bruksberettiga eigedom er i drift, er det ikkje eit krav at jorda blir driven av eigaren sjølv. Bortleige fører derfor ikkje til tap av bruksrett så lenge jorda blir driven og brukt til jordbruk. Jamfør førre punkt, må vi skjønne dette slik at leigeinntekter tel med når det blir vurdert om jordbruksdrifta gjev "eit ikkje ubetydeleg bidrag" til eigarhushaldet.

41

Gjennom rettspraksis har kravet til omfanget av jordbruksdrifta på bruksberettiga eigedom endra seg frå tidleg på 1900-talet og fram til i dag. I dommar før 1923 (Østre Toten) var det eit vilkår at jordbruksdrifta på eigedommen skulle gje eit vesentleg bidrag til hushaldet på eigedommen. Etter 1960 (Jevnaker) har kravet vore at jordbruksdrifta skal gje eit ikkje ubetydeleg bidrag til hushaldet.

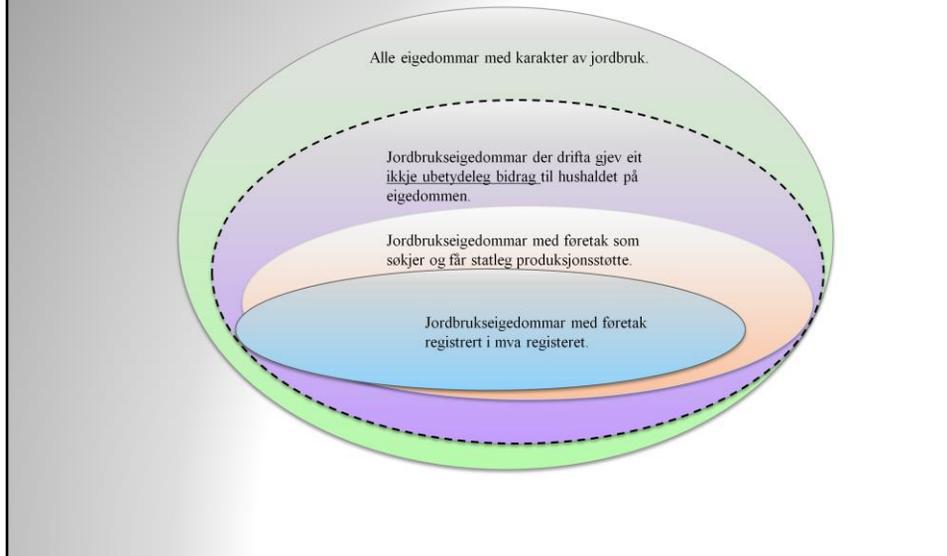
Vilkår for bruksrett 3

Ved deling, fråsal og kjøp av tilleggsjord gjeld desse reglane:

- a. Når ein eigedom med bruksrett blir delt, må bruksrett for kvar av dei frådeldde parsellane bli vurdert kvar for seg.
- a. Det må også bli vurdert om det som eventuelt er att av den opphavlege eigedomen etter fråsal, fyller vilkåra for å halde på bruksretten.
- b. Dersom ein eigedom med bruksrett overtek eller kjøper annan eigedom med bruksrett i same allmenningsbygdela, kan eigedomen utøve bruksrett for det samla arealet.
- c. Når eigedom utanfor bygdela get får tillagt eigedom med bruksrett, blir ikkje eigedomen bruksberettiga (medlem av manntalet). Derimot kan eigedomen utøve bruksrett for tilleggsarealet under føresetnad av at dette tilfredsstillar vilkåra for bruksrett.

Jordbrukseigedomar innanfor den stipla lina fyller krava til bruksrett. Korleis bestemme denne lina?

Eit sentralt skjønnsspørsmål er kor stort omfang jordbruksdrifta på ein eigedom må vere for å gje eit ikkje ubetydeleg tilskot til underhaldet på eigedommen, anten i form av pengar eller naturalia. Ei rimeleg tolking er at bortfall av bidraget i det minste må merkast økonomisk for hushaldet. Det som er sikkert er at kriteria frå andre lov og regelverk, slik som merverdiavgiftloven og regelverket for statleg jordbruksstøtte, blir for strengt. Jamfør dei indre ellipsane i mengdediagrammet.

Innholdet i bruksretten 1 (§ 2-2)

Paragraf 2-2 i bygdeallmenningslova gjev to overordna føresegner om innhaldet i bruksretten:

- a. **Husbehovprinsippet:** Etter søknad til og godkjenning av allmenningssstyret, kan bruksretten berre bli utøvd til å dekkje behovet som følgjer frå den faktiske jordbruksmessige drifta av eigedomen. Jamfør tidlegare plansje, kan det bli utøvd bruksrett også for innkjøpte areal så sant desse blir vurdert til å ha bruksrett i bygdelaget.
- b. **Tida og tilhøva:** Utøvinga av bruksretten skal kunne vere dynamisk slik at det gjennom forvaltning og utnytting av bruksrettane blir tatt rimeleg omsyn til endringar i rammevilkåra for jordbruket.

44

§ 2-2 lyder: Eier av eiendom med tilliggende bruksrett kan bare utøve retten til dekning av eiendommens behov ved jordbruksmessig drift. Retten skal kunne utøves på en måte som til enhver tid er i samsvar med rasjonell bruk, og som er naturlig etter tiden og forholdene. Er allmenningens avkastning utilstrekkelig til dekning av det samlede bruksbehov, skal det foretas en forholdsmessig avkorting.

Innholdet i bruksretten 2

- c. I Rundskriv M-2/2014 (side 7) framhevar LMD at det skal bli lagt vekt på næringsutviklinga i allmennings-bygdene, gjennom tilrettelegging for utviding av næringsgrunnlaget på det enkelte bruk. I tillegg til tradisjonell jordbruksdrift, kan dette skje gjennom utvikling av næringskombinasjonar og sidenæringar som går inn i drifta på eigedommen. Det er da ei vilkår at det ikkje er snakk om hobbyverksemd. I samband med dette blir aktivitetar knytt til turisme, sport og friluftsliv nemnt særskilt.
- d. Andre ledd i §2-2 av bgdalml. slår fast at allmenningsstyret skal avkorte utøvinga av bruksrettar når avkastinga til allmenningen ikkje er stort nok til å dekkje det samla bruksrettsbehovet. I så fall, skal avkortinga skje forholdsmessig overfor dei bruksberettiga.

45

Falkanger (2009) side 130 illustrerer kva som ligg i forholdsmessig avkorting på med dette rekneeksemplet: A melder behov for 100 og får godkjent 75; B melder behov for 200 og får godkjent 150. Til saman blir det utvist 225, men tilgjengeleg virke er berre 150. Da blir avkortinga slik at A får $75/225 * 150 = 50$ og B får $150/225 * 150 = 100$. Til saman får A og B $50 + 100 = 150$.

Disposisjonar over bruksretten (§§ 2-3 og 2-4.)

- a. Bruksrett i allmenningar kan ikkje vere gjenstand for privatrettslege disposisjonar som sal eller bortleige. Det er heller ikkje mogleg å skrive frå seg bruksretten eller krevje bruksretten avløyst mot vederlag. Bruksrett er ikkje ein personleg rett for eigar, men ligg til bruksberettiga eigedom.

- a. På grunnlag av skriftleg forpaktingsavtale etter forpaktingsloven der forpaktingsforholdet varer i minst to år, kan forpaktaren heilt eller delvis utøve bruksrett i allmenningen. I så fall skal dette gå fram av forpaktingsavtalen.

Bruksrettsregister

(§ 2-5)

Allmenningsstyret har plikt til å sørge for at det blir ført register over alle eigedomar med bruksrett i allmenningen.

Av registeret skal det gå fram:

- kor stort dyrka areal til kvar eigedom har, og kor mykje av dette som er i bruk.
- kor store bruksrettsytingar som tildelt eigedomen.
- kven som utøver bruksrett over eigedomen.

Bruksrettsregisteret er grunnlag for manntal ved allmenningsval.

Kvar bruksberettiga har plikt til å melde skriftleg frå til allmenningsstyret om eigarskifte og anna som har innverknad på utøvinga av bruksretten og røysting ved allmenningsval.

Bortfall av bruksrett 1

(§ 2-6)

- Spørsmål om bortfall av bruksrett må bli sett i sammenheng med § 2-1 i bgdalml. "Vilkår for bruksrett".
- Generelt fell bruksretten bort dersom jordbruksdrifta på eigedomen har lege nede samanhengande i minst fem år, eller når jorda på eigedomen blir tatt i bruk til andre føremål enn jordbruk.
- Dersom så skjer, har allmenningssstyret plikt til å vedta bortfall av bruksretten. Vedtaket er gyldig først etter at eigaren av eigedomen har fått melding om vedtaket.

48

§ 2-6 har slik ordlyd: Bruksretten faller bort:

1. Hvis jordbruksdriften på eiendommen blir lagt ned, og

a) jorden tas i bruk til annet formål, eller

b) blir liggende nede i et sammenhengende tidsrom av fem år.

2. Hvis eiendommen ved frasal, annen frivillig avståelse, ekspropriasjon eller omdisponering mister sin karakter av jordbruk etter § 2-1 annet ledd.

Gjenopptas jordbruksdriften på en eiendom hvor bruksretten er falt bort etter første ledd nr. 1, gjelder § 2-1 tilsvarende for ny bruksrett.

Bortfall av bruksrett 2

I Rundskriv M-2/2014 har LMD disse kommentarane til spørsmål om bortfall av bruksrett (s 7-9):

- Dersom så mykje av jorda blir selt frå eller omdisponert til t.d. byggjegrund, sandtak o.a. at det ikkje lenger er grunnlag for jordbruksdrift på eigedomen, er dette grunn til at bruksretten fell bort. Ved omregulering av areal, skjer bortfall først når arealet blir tatt i bruk til det nye foremålet.
- Dersom ein eigedom – t.d. ved eigarskifte - går frå jordbrukseigedom til bustadeigedom eller fritidseigedom, fell bruksretten bort dersom drifta blir liggjande nede fem år i samanheng. Bruksretten står seg likevel dersom det er faktisk jordbruksmessig drift på eigedomen i regi av eigaren eller andre (bortleige).
- Eigedomar som har fått inndrege bruksretten kan etter søknad og ny vurdering i allmenningssyret få att bruksretten. Dette kan t.d. skje etter at jordbruksdrifta er tatt opp att, bruken av eigedomen har endra karakter, nydyrking, eller ved at nye jordbruksareal har vorte lagt til eigedomen.

Generelt skal det meir til m.o.t. jordbruksdrift for å få tildelt ny bruksrett enn for å halde på eksisterande bruksrett.

Virkesretten 1

Virkesretten er omhandla i kapittel 5 av bgdalm. Her går det fram at:

- Virkesretten er avgrensa til trevirke til eigedomens behov ved jordbruksmessig drift (jf § 2-2 i bgdalm.) Dette betyr at det ikkje skal bli gjeve virkesrabatt til andre og større bygningar enn det er grunnlag for ut frå ressursgrunnlaget (fôrgrunnlagt) og den faktiske jordbruksdrifta på eigdommen. I samband med vedlikehald av verneverdige bygningar, kan det bli gjort unntak frå desse vilkåra.
- Virkesretten blir utøvd etter søknad og tildeling frå allmenningsstyret.
- Den økonomiske verdien av virkesretten skal svare til verdien av virket på rot (rotverdien). Virkesretten er altså rett til gratis tommer på rot.

50

§ 5-1 i bygdeallmenningslova lyder: Eiendom med tilliggende bruksrett i bygdeallmenning, jfr. § 2-1, har rett til trevirke (virkesrett) til dekning av eiendommens jordbruksmessige behov. Jf. ovanfor (§ 2-2) skal utmåling av jordbruksmessig behov gjort på grunnlag av den faktiske jordbruksdrifta på eigdommen.

Virkesretten 2

- Allmenningar med fellesdrift: Virkesretten blir gjeven som bruksrettsrabatt, der den bruksberettiga betaler for framdrift og ev. foredling av virket m.m.
- Allmenningar med enkeltmannsdrift: Hogst blir utført av bruksberettiga sjølve etter tildeling frå allmenningsstyret og utvising ved allmenningsstyraren. Avgift kan da blir kravd til dekking av kostnader for allmenningen og skogkultur mv.
- Bruksrettsvirke skal bli behandla forsvarleg og innan rimeleg tid bli brukt til foremålet det er søkt om. Sal av bruksrettsvirke er ikkje tillate. Dersom bruksrettsvirke blir brukt på annan måte enn føresett ved tildeling, skal allmenningsstyret varslast. Det er sanksjonar knytt til misbruk av virkesretten.
- I tilfelle brann eller annan skade på fullverdiforsikra bygningar, blir det ikkje gjeve virkesrabatt eller tilskot.

Rett til beite

Rett til beite og seter er omhandla i kapittel 6 av bgdalm. Her går det fram at:

- Det er allmenningssstyret som gjennom vedtak og bruksreglar forvaltar beitet i allmenningen.
- Dersom beiteressursane er tilstrekkelege og beitinga ikkje er til vesentleg skade for skogen eller andre bruksberettiga, har kvar bruksberettiga eigedom rett til å beite med så mange dyr eigdommen kan vinterfø.
- Dersom beiteressursane er meir enn tilstrekkelege, kan utøving av beiteretten bli utvida av allmenningssstyret. I slike tilfelle kan også andre jordbrukarar enn dei som har bruksrett etter avtale frå tilgang til beite i allmenningen.

Rett til seter 1

(Også kap. 6. i bgdalml.)

- Bruksberettiga eiedom har rett til å få utvist seter i allmenningen når seter er nødvendig for drifta av eiedomen. Om det skal bli utvist enkeltmannsseter eller fellesseter blir avgjort av allmenningsstyret.
- Utvising av seter må skje utan skade for skogen og til hinder for rasjonell inndeling og bruk av beitet. Dersom seterdrift ikkje har kome i gang fem år etter utvising, fell retten til utvist seter bort.

Rett til seter 2

- Retten til opptatt seter fell bort dersom sjølve bruksretten fell bort, eller dersom setra ikkje har vore brukt til jordbruksføremål samanhengande i 20 år.
- Dersom rett til opptatt seter fell bort, gjev lova likevel eigaren av seterhuset rett til å ha dette ståande på vilkår av at det blir halde ved like og at det blir oppretta festekontrakt knytt til den bruksberettiga eigedommen. For å halde oppe kulturlandskapet, kan det i festekontrakten bli stilt krav om at festaren hindrar at setervollen gror til.
- Seinare utviding, bortleige, eller sal av seterhuset kan berre skje etter vedtak i allmenningssstyret. Dersom bortfesta seterhus blir selt, skal det bli oppretta ny festekontrakt mellom allmenningssstyret og den nye eigaren.
- Ved bortfall av utvist seter, kan allmenningssstyret overføre setra til annan jordbrukseigedom i bygdelaget med behov for seter.

Jakt, fangst og fiske 1

Rett til jakt, fangst og fiske er omhandla i kapittel 7 og 8 i bgdalml. Her går det fram at:

- Retten jakt og fangst omfattar i utgangspunktet småvilt og fiske med krokreiskap.
- Desse rettane kan i utgangspunktet berre utøvast av personar direkte knytt til eigedomar med bruksrett. Allmenningssstyret kan likevel vedta å utvide krinsen av personar som skal ha tilgang til jakt og fangst. Like eins kan allmenningssstyret vedta å utvide tilgangen til fiske, også til å omfatte annan reiskap enn krok.
- Alle som utøver jakt, fangst eller fiske i allmenningen har plikt til å løyse jakt- eller fiskekort. Allmenningssstyret fastset satsar for jakt og fiske, og inntektene går inn i allmenningsskassa.

Jakt, fangst og fiske 2

- Jakt, fiske og fangst skal bli regulert gjennom bruksreglane.
- Allmenningssstyret kan vedta at allmenningen skal inngå i felles viltområde. På same måte kan allmenningssstyret vedta å inngå driftsavtalar om jakt og fiske for 5 år om gongen.
- Under føresetnad av at bruksberettiga kan utøve rettane sine, kan allmenningssstyret inngå avtale om bortleige av jakt og fiske for eitt år om gongen.

Diskusjonstema bruksrett

Allmenningssstyret har plikt til å føre bruksrettsregister. Styret i din allmenning skal i samsvar med dette påbødet gå gjennom bruksrettsregisteret. Diskuter korleis de vil avgrense og operasjonalisere definisjonen av jordbrukseigedom i § 2-1 i bgdalml:

Med jordbrukseiendommer forstås eiendommer som etter dyrket areal, beliggenhet, bebyggelse og bruk har karakter av jordbruk.